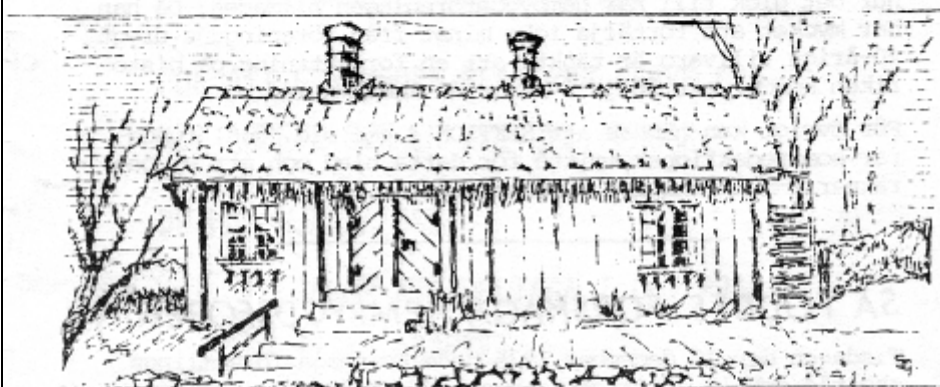

Hembygds - nytt

Nr 2 - 2018

Forshaga
Hembygdsförening
Medlemsblad

HEMBYGDS

NYTT

årg 1
nr 1

nov
1978

Hembygds-nytt 40 år!

Vad är GDPR?

Hur påverkas vår hembygdsförening?

Vi har väl alla översköljts av meddelanden från företag som vi är kunder hos och från företag som vi för länge sen glömt att vi nånsin varit kunder hos.

Vad vill dom egentligen? Varför vill alla berätta samma sak? Att GDPR finns och att de är skyldiga att tala om detta. Men vad är då detta GDPR?

General Data Protection Regulation. Det är vad förkortningen står för och det säger oss väl egentligen inte så mycket. Men för alla företag, som har register med personer registrerade, får denna EU-förordning väldigt stor betydelse. För det företag, som har privatpersoner registrerade och inte berättar detta, får det vådliga konsekvenser med gigantiska bötesbelopp. Det är därför företagen är så angelägna om att informera alla som de har i sina register.

Den 25 maj 2018 började dataskyddet GDPR gälla inom hela EU. Syftet är att stärka skyddet för privatpersoner som finns registrerade i olika register.

Hur påverkar då detta vår förening?

Forshaga hembygdsförening har flera olika register. Men vi har bara ett enda med personuppgifter. Det är medlemsregistret, som vi måste ha för att överhuvud taget kunna hantera medlemskap. Men vi är ändå skyldiga enligt GDPR att informera alla medlemmar om att de är registrerade, vilket väl alla ändå vet.

Eftersom GDPR kräver ett aktivt godkännande för personregistrering så kommer alla nya medlemmar i fortsättningen att få skriva på en blankett.

Det vi registrerar är namn, adress och när medlemsavgiften betalats. Dessutom när personen är född för vår medlemsstatistik. Personnummer registreras aldrig. Om medlemsavgiften inte betalats efter påminnelse så raderas uppgifterna. Vi lämnar aldrig ut uppgifterna till tredje part.

Lennart Jonsson, som är en av föreningens revisorer, är utsedd av styrelsen att ansvara för medlemsregistret. Alla förändringar förs in löpande i detta register. En kopia av registret finns också hos föreningens kassör Åke Nilsson.

Styrelsen har beslutat att av kostnadsskäl inte meddela detta med personliga utskick. Med denna artikel i Hembygdsnytt, som skickas till alla medlemmar, anser styrelsen att informationen om GDPR till medlemmarna har fullföljts.

Utöver medlemsregistret har vi också ett föremålsregister med 1000 föremål registrerade. Vi har också ett fotoregister för våra 8000 arkiverade foton. Inventarier och våra 954 böcker är också registrerade, men inget av dessa register berörs av GDPR.

Ordföranden har ordet

Det är den 29 september och hösten har kommit till Hembygdsgården Bråtarne i Skived. I dag gjorde vi sista rensat för säsongen i Örtagården. Vi plockade upp alla skyltar tvättade och la in på vinterförvaring. Det var frostigt i morse så skyltarna satt nästan lite fast i marken.

Varje örtagårdsdag hela säsongen har Inga och Maud kommit och bjudit oss på kaffe smörgås och nått extra gott. I dag blev vi bjudna på äppelpaj och vaniljsås. Det kan nog vara så att Inga och Maud är dom som driver arbetet vidare i örtagården. För vem vill missa den förmiddagsfika? Tack Inga och Maud för alla fikastunder. Nu får örtagården gå till vila tills det blir vår igen.

Men vila får inte medlemmarna i Forshaga hembygdsförening, nu börjar förberedelserna för julmarknaden som hålls den 24 och 25 november.

Vi kommer också att i samarbete med Värmlands idrottshistoriska sällskap anordna ett bildcafé med Skiveds IF som tema. Ett nytt arrangemang i år är julallsång kombinerat med ljusvandring i början av december.

Vi har glädjande nog haft en del nya arrangemang i år. Hemträdgårdens dag flyttade till oss i år. Skivedpojkar har underhållit med allsång på Logen vid två tillfällen och styrelsen har arrangerat medlemsdag med visning av våra byggnader och förmiddagsfika i Gammel-stugan en lördag i september.

Det är styrelsens strävan att vid arrangemang på Hembygdsgården hålla våra byggnader öppna för alla besökande. Våra anställda har gjort och gör ett stort arbete med att iordning-ställa de olika husen så att de är tillgängliga för besök.

Som avslutning vill jag tacka er alla som var och en på sitt sätt bidrar till att vi har en levande hembygdsgård med en bred verksamhet och många besökande.

Vänliga Hälsningar Sara Nilsson

Garn och krok

*Årets Julmarknadsutställning 24 och 25 november 2018
En utställning fylld av virkat.*

Som vanligt ber vi att få låna era skatter för att visa upp. Vi hoppas att få ett brett urval från olika tidsåldrar och med många skiftande användningsområden.
Inlämning på Hembygdsgården måndag 12/11 - fredag 16/11 kl 8-14.

Hälsningar Inga och Sara

Hembygdsnytt 40 år

I november 1978 kom det allra första numret av Hembygds-nytt. Det var två vikta papper i A4 som då blev 8 sidor i A5. Men det var i alla fall en början. Den första artikeln handlade om hur föreningen kom till, "Så föddes Forshaga Hembygdsförening". Sedan blickades det framåt med en genomgång av planeringen för att bygga Skifwegården.

Det fanns sju sektioner och dessa beskrevs ingående. 25 – 30 personer var igång med arbete i de olika sektionerna. En sektion var för vård av fastigheten, en annan för "Inre vård av lokalerna samt hantverk och slöjd". Det fanns en för "Uppteckningar, samlingar och inventeringar". Där ingick intervjuer och bandupptagningar och var väl skraddarsydd för Albert Jansson vars intervjuer vi har fört över till CD-skivor. Sektionen för medlemsvård skulle arrangera medlemsträffar och studieresor och det var den som ansvarade för medlemsbladet "Hembygdsnytt".

Man hade tre sektioner till, "Sektion för seder och bruk och offentliga arrangemang", "Sektion för information till press och allmänhet" och "Sektion för ekonomiska ärenden".

Sektion 4 skulle som sagt också ansvara för Hembygdsnytt och ledare för detta under flera år var Kjell Rudner. Av någon anledning skulle det vara olika färg på omslagen och det första numret är gult. Nr 2 är grönt, sen följer blå, orange, ljusgul och vit. Efter dessa varierar färgerna lite hur som helst, det fanns kanske inte fler att ta till. Omslagsbilden var den samma i 16 år, alltså på 32 upplagor i följd. Men september 1995 moderniserades Hembygds-nytt. Formatet var fortfarande A5, men nu blev det hela 16 sidor, en fördubbling. Den var för första gången skriven i en dator och för första gången fanns ett foto med. Det var Tryggve Larsson som delade ut priset i en uppsatstävling till Pernilla Haglund i Grossbolsskolans tredje klass.

Året efter blev det 20 sidor och med jubileumsnumret nr 2 1998 drog man till med hela 28 sidor.

Inför nr 2-2005 övertog jag ansvaret för Hembygdsnytt efter Inga Asker. Det första jag tog tag i var formatet. A5 kändes för smått för foton så jag föreslog styrelsen att vi skulle dubbla storleken till A4. Med det beslutet i ryggen så började jag utformningen. Först själva namnet på omslaget, Hembygds-nytt. Någon typnittstil som skulle ge influenser till sekel-skiftets rubriker. Av en slump hittade jag den som vi använt sedan dess, Old English. Finns numera också längst upp på varje sida.

Det var fantastiskt roligt att med fria händer få ta fram innehållet till varje nytt nummer. Vad ska vara med? Vad kan man hitta på? Vår dåvarande ordförande Jan-Eric Berglund var bollplank som fick mig att känna mig trygg med uppgiften.

Förutom mina egna artiklar så var det ett jagande efter artikelförfattare. Det är också många både inom och utom föreningen som har bidragit med artiklar.

Efter 10 år med ensamt ansvar för innehållet kändes det rätt att lämna över till en redaktionsgrupp. Gunnel Johansson, som hade skrivit boken om Löved, har nu huvud-ansvaret med hjälp av Annika Jonasson och Cissi Leibring. Tidigare ingick också kunniga Eva Sjöholm som vi saknar mycket efter hennes bortgång. Själv ansvarar jag fortfarande för själva utformningen, layouten, som det kallas.

Tryckningen skedde tidigare på kommunkontoret hos Peter Wallgren, men kommunen åtar sig inte detta längre för att inte konkurrera med näringslivet. Därför är det nu Cicci Wik på Cvea Media som producerar tidningen med sina normalt 16 sidor.

Lennart Jonsson

Året var 1978

Det var ett händelserikt år i hembygdsföreningen. Det mesta handlade om planeringen av Skifwegården. Ett de gamla husen i Hjortmyren skulle rivas och flyttas till hembygdsgården. Problemet var att de som bodde i huset vägrade flytta. Det beslöts då att först riva och flytta Noralogen som nu är en del av Skifwegården. Senare infogades också huset från Hjortmyren som skänktes av LB-hus.

Det skulle skaffas lån och bidrag. Erland Wennerström hade tagit fram ritningar och kommit fram till kostnaden 792 000 kr. Trots alla lån och bidrag blev slutkostnaden så stor att föreningen inte hämtade sig på många år. Efterdyningar fanns fortfarande kvar flera år in på 2000-talet då inte så mycket som ett gem eller frimärke fick användas i onödan. Men tack vare de stenhårda sparkraven så kom föreningens ekonomi så småningom på fötter igen.

Den 12 december avled plötsligt Albert Jansson, föreningens ordförande sedan många år. Redan dagen efter hölls ett krismöte, ett extra sammanträde, då Kjell Rudner valdes till ny ordförande. Protokollet från Albert Janssons sista styrelsemöte blev aldrig justerat, han hade blivit vald som justerare, men namnet hann aldrig skrivas på.

Men Hembygds-nytt föddes detta år. Kjell Rudner tog upp frågan på styrelsemötet i oktober, fyra nummer per år borde ett medlemsblad ges ut, tyckte han. En månad senare, på nästa möte, ansågs det att det blev för mycket med 4 nummer per år. Det skulle kosta 500 kronor, alldeles för mycket. Tre nummer beslöts. Och så blev det. Men bara ett år 1979. Sedan dess har det varit två nummer varje år.

Den första delen av det som ska bli Skifwegården byggs

Hembygds -nytt

Torpinventeringen börjar 1978. Fr v Allan "i Ånga" Johansson, Janne Augustsson, Arne Boström, Åke Leibring och Willy Nordström

1978 års korpmästare i Värmland. Fr v Uno Arvidsson, Stig Jansson, Ulf Jonasson, Bo Gullander, Lars-Åke Maxstad, Jan-Erik Berglund, Tommy Forsberg och Lars Gustavsson

En föregångare inom jordbruket

Redan på tidigt 1950-tal skaffade Åke Leibring i Skived rasen Aberdeen Angus och var troligen först i Värmland som uppfödare av de vackra, svarta kossorna, som har sitt ursprung från Skottland. Aberdeen Angus importerades på 1940-talet till Sverige. Det var mest grevar och baroner som införskaffade "biffkor" på den tiden, så Åke var även föregångare med att vara en "vanlig" bonde som ville starta upp med köttdjursproduktion. I hagen framför Sörgårn kunde Skivedsbor se de ovanliga djuren gå och beta. Djuren hade också brittiskt högadliga namn som Pedron of Dalmeny, Bonnie Lass of Mulben, Euthalla Eltybury of Kinermony.

På vintern gick de på lösdrift. De kunde gå in och ut ur lösdriftsstallet som de ville. Det var en ny form av djurhållning men det var inte alla som gillade att se att korna kunde vara ute när det snöade. Då trodde en del att djuren for illa och ringde och klagade. Åke var före sin tid och länsveterinären hejade på Åke med sin tro på lösdriften. Idag är lösdrift en vanlig form av djurhållning och som används till många djurslag.

Korna var även lättfödda och inte kräsna och vid slakt lämnade djuren så gott som uteslutande stjärnkött.

*Här står Åke Leibring tillsammans med tjuren
Pedron of Dalmeny och kanske är det Lass of Mulben.*

Hängiven hembygdsforskare

Åke har lagt ner lång tid till forskning om bland annat Skived och Forshaga. Han var även en av deltagarna i torpinventeringsgruppen som lade ner ett stort jobb på att bevara historien om de gamla torpen. Det resulterade i boken "Torp och torpminnen i Forshagabygd". I en intervju som gjordes av VF 1986, berättar Åke att han har läst igenom 25 000 sidor i olika domböcker och följt segslitna processer. Även släktforskning har Åke arbetat mycket med.

Åke var född 1918 och avled 2005. I år skulle Åke fyllt 100 år och det är skoj att få uppmärksamma en del av hans gärningar.

Jag minns Åke som en god, rolig och lite busig far och hans brinnande intresse för djur/natur och historia har jag ärvt. Det är jag mycket tacksam för. Och kanske kan det bli kor i Skived igen. Det kan ju komma nya tider...

Cissi Leibring

Legendaren Karl Wessmark

Den 12 april 1897 föddes Karl i Väderstad i Malmöhus län. Hans föräldrar Per och Elna Persson var lantbrukare. Karl var den yngste i en syskonskara på nio, och kallades därför ofta Karl IX. Han växte upp i ett rosenianskt läsarhem där Rosenius betraktelser lästes varje kväll vid en liten andaktsstund. Den varme lågmälda Rosenius lärar kom troligen att påverka Karls inställning till de människor han mötte under sitt liv.

Redan som mycket ung bestämde sig Karl för att bli läkare. Sonen Ola skriver ”Far berättade att han var tolv år, då han började drömma om att bli läkare. Hans ide’ måste ha tett sig absurd för omgivningen. Han kom ju från ett enkelt lantbrukarhem”.

När Karl slutat folkskolan började han arbeta hemma på lantbruket. Men efter fyra år beslutade han sig för att förverkliga sin ”läkardröm”. Sommaren 1916 läste han privat för lärare vid Hörby kommunala mellanskola och på hösten började han på Lunds privata elementarskola.

Han hade bestämt sig för att läsa in studentkursen på tre år vilket han också klarade. Hösten 1919 började han sin läkarutbildning i Stockholm för att 1923 vara klar medicine kandidat och 1927 medicine licentiat.

Under senare delen av sin utbildning kom han till Torsby i Värmland för att vikariera i tre månader. På sjukhuset i Torsby träffade han sin blivande hustru RK-sköterskan Stina Gustavsson. Efter färdig utbildning kom han tillbaka till Torsby, nu som vikarierande provinsialläkare.

Vid den här tiden var det gott om läkare och inte så lätt att få en fast läkartjänst, därför hade Karl först planer på att öppna privatklinik i Dalby. Men så blev det inte utan nu kom Forshaga in i Karls och Stinas liv.

I Forshaga fanns för tillfället ingen läkare boende på platsen. Provinsialläkare för Forshaga – Deje distriktet var Wilhelm Stiernstedt. Han hade tidigare bott i Forshaga men flyttat till Deje. Några dagar i veckan hade han i stället mottagning i Villa Läkebo i Forshaga.

Men forshagaborna ville ha en egen läkare med praktik och boende på platsen och nu skulle detta undersökas. I november 1927 togs beslut om municipalläkartjänst i Forshaga, Karl Wessmark sökte och fick anställningen. Läkarmottagningen öppnades den 9 december i annexet till gamla Järnvägshotellet.

Innan allmänna sjukkassan genomfördes gav AB Mölnbacka Trysil sina anställda fri läkarvård. Nu när Forshaga fått egen läkare blev det Karl Wessmark, som också fick bruksläkartjänsten och ”Villa Läkebo”, ägt av AB Mölnbacka Trysil, blev läkarmottagning i stället för annexet till Järnvägshotellet. När Forshaga blev köping ändrades municipal-läkartjänsten till köpingläkartjänst. Denna tjänst hade Karl Wessmark till 1957, då Forshaga med omnejd blev provinsialläkar-distrikt. Karl sökte dock inte denna tjänst utan öppnade privatpraktik i Villa Läkebo, där han arbetade till sin död 1964.

Så började då denne märklige man sin läkartjänst i Forshaga. Det är svårt att finna ord att beskriva Karl Wessmark. 1965, ett år efter hans död, tillägnades han en minnesbok där hans familj, vänner och anställda med flera berättar om sin upplevelser av honom.

Karl och Stina hade barnen Ola, Margareta och Håkan. Sedan kom Anna-Liisa, ett litet flyktigbarn från Finland, bara ett år gammal 1944. Hon adopterades av Karl och Stina och blev därmed det yngsta barnet i familjen Wessmark. I minnesboken skrev barnen om hur deras pappa alltid stöttade, uppmuntrade och intresserade sig för dem.

Dottern Anna-Liisa berättar hur Karl alltid hade tid för sina barn: - Sista sommaren tillsammans med far blev ett särskilt ljus minne. Då kämpade vi tillsammans för att jag skulle lära mig de studieuppgifter som skulle läsas in. Trots mina misslyckanden sa han alltid ”Kom ihåg min tös,

Hembygds - nytt

att trots nederlag och motigheter är jag alltid redo att hjälpa dig och det med stor glädje". Anna-Liisa berättar också att det inte endast var de egna barnen som Karl ställde upp för. Barnens kamrater kunde också komma till honom för att få hjälp och tröst.

Äldste sonen Ola berättar också om sin stora beundran för Karls kunnsighet och hans kärlek till sitt arbete och sina patienter. Ola följde i sin fars fotspår och blev också läkare.

Ola berättar om Karls ständiga sökande efter nya kunskaper inom medicinsk forskning. I början av 1930-talet hade han på Malmö Allmänna sjukhus lärt sig känna igen symptomen på en ny sjukdom, hjärtinfarkt. Vid hemkomsten till Forshaga fick han möjlighet att remittera det första diagnostiserade fallet av hjärtinfarkt i Värmland. Han var dessutom en av de första att använda "sänkan". Han berättade också för Ola om den första sulfabehandlade lunginflammationen. På en natt återfördes den högfefrige och nästan förlorade patienten till hälsa med den nya undermedicinens hjälp. Att patienten bodde i Ransäter var inget ovanligt, patienter långt borta från Karls distrikt sökte ofta hjälp hos honom.

Sonen Håkan berättar något som säger mycket om hur Karl ställde upp för sina barn. 1946, när Håkan var 13 år, började han yrkesskola i Älvsbacka. När han varit hemma i Forshaga över veckosluten var han tvungen att åka buss redan på söndagskvällen för att vara i tid till skolan på måndag morgon. Men, berättar Håkan, det var inte många gånger jag behövde ta bussen på söndag, för de flesta veckosluten skjutsade far mig på måndag morgon. "Vi startade klockan sex från Forshaga sen körde han de fem milen till Älvsbacka och därefter hem igen innan han skulle öppna sin mottagning".

Håkan berättar också om minnen från barndomens morgnar. Karl brukade då ofta komma marscherande in till barnen för att lura dem ur sängen. Håkan skriver. "Det var verkligen marscherande. Radion spelade marscher på grammfonen och far gjorde en lov genom de rum där vi låg, och när han kom hoppade vi ur våra sängar och marscherade med honom runt i rummen, tills grammfonskivan var slut".

Gunnel Jansson berättar om sin tid som sköterska på mottagningen i Villa Läkebo: "Hur tidigt doktorn än anlände till mottagningen fanns där alltid patienter, som väntade på honom. Han tycktes alltid veta, hur just den patienten skulle bemötas. Som många uttryckte det, bara jag får tala med doktorn blir jag bra". Överraskningar hörde nästan till dagsrutinen. Gunnel minns en dam som ville visa sin tacksamhet genom att ibland ta med sin gitarr och spela och sjunga och hur en annan patient beskrev sina symptom som norrskensflammar i benen. Efter det fick hon finna sig i att heta "Norrskensflamman" rätt och slätt och hon hade nog inget emot det lilla skämtet.

Det var inte endast familjen och patienterna som fick ta del av den karismatiske läkaren. Gösta Måwe berättar i minnesboken.

"1927 kom till Forshaga en ung läkarfamilj och en ung prästfamilj. Vad som imponerade på oss ungdomar var kanske inte att doktorn var en skicklig läkare och prästen en medryckande förkunnare. Nej den nye läkaren åkte skidor, sprang i skogen efter karta och kompass och den nye prästen spelade bandy och sparkade fotboll". Karl blev sen en drivande kraft bakom startandet av K.F.U.M. scouter i Forshaga.

Gösta berättar om ett minne där han även fick uppleva humoristen Karl Wessmark.

"Sista juni 1934 hade ett stort antal flickor och pojkar gökotta vid Löved. Vid hemfärden råkade tre flickor köra ihop med sina cyklar i den branta backen. De blev alla tre illa tilltygade i ansiktet och på ben och armar. Vi skaffade en bil och forslade dem till doktor Wessmark. Klockan var omkring fyra på morgonen. Vi var väl rätt chockade, så vi tryckte väl längre än

Hembygds - nytt

nödvändigt på ringklockan. Ut kom vår vän doktor Wessmark, arg som ett bi, och frågade om vi tror han kan flyga ner. Vi bjäbbade emot så mycket vi vågade. När vi kom till mottagningen blev jag anmodad att hjälpa till vid omplåstringen. När allt var klart sa han till mig att följa med ut till bilen, för han ska fara hem till min pappa och tala om att jag varit uppnosig. Jag försökte förklara att pappa fyllde 50 år just den här dagen, så jag tyckte vi kunde vänta till en lämpligare dag. Här väntas inte blev svaret. Vi åkte först hem till doktor Wessmarks bostad. Han kom strax ut och hade med sig läkarväskan och så körde vi hem till mig. Klockan var då omkring fem. Pappa sov sin ljuvaste sömn, när doktor Wessmark försiktigt väckte honom, öppnade sin väska och tog fram en stor bukett med vackra rosor och sa: Jag har den äran, jag ville vara den förste som uppvaktar dig på din femtioårsdag. Så vände han sig till mig, blinkade och sa: Nu lurade jag dig allt riktigt och så skrattade han så det dånade i hela huset”.

I en intervju i år berättar Olas dotter Annika om sina minnen av farfar. Hon tänker särskilt på den tiden när pappa Ola hade läkartjänst i Munkfors och hon fick resa med rälsbussen från Munkfors till Forshaga för att hälsa på farmor och farfar. Karl och Stina bodde då i en villa där nuvarande ICA-affären ligger, så det var mycket nära till stationen. Men för att visa Annika hur efterlängtnad och välkommen hon var fanns farfar Karl alltid där och mötte henne med bil, och så kördes Annika den korta vägen hem av en stolt farfar.

Ibland hände det att Annikas kusin Anna kom på besök samtidigt. Annika berättar om magiska kvällar då de två låg i varsin säng i ett av rummen och farfar Karl kom in till dem. Han satte sig på en stol mellan sängarna och började berätta om sina spännande resor runt om i världen. De fick följa med till Afrika, Sydamerika och Asien genom hans fascinerande berättarkonst. De första resorna Karl gjorde var han när han blev inkallad till beredskapstjänstgöring, sin sista långresa gjorde han 1963 till Indien. Det var inte bara långresor för Karl. Ofta gick färden till hans kära fiskarstuga på Käringön. Det var också där han gick sina sista steg i livet när han just hade hämtat posten. På vägen hem satte han sig på en sten för att vila och där nådde han också den sista vilan.

Gunnel Johansson

Karl Wessmark vid skrivbordet på läkarmottagningen

Karl Wessmark med sin familj på julafton

Doktorn var alltid beredd att rycka ut till de sjuka. Karl Wessmark forsar fram på den översvämmande vägen i Hjortmyren i Forshaga

Maja i Stôva

Den 12 maj 1845 fick Stina och Peter Nilsson sitt sjätte barn, lilla Maria, som kom att kallas Maja som det majbarn hon var. När Maja föddes bodde familjen i ett litet torp vid Skivbråten i Skived. Familjen var fattig och tvingades ofta flytta, så när Maja var ett år blev norra Bergstorp i Hedås deras hem. Två år senare blev familjen inhyst hos en bonde i Öjenäs. Så småningom hamnade de i länsstugan i Dyvelsten. Länsstugan som också kallades Stôva, låg mellan älven och väg 62 nära nuvarande flottningsmuséet.

Maja fick tidigt skaffa sig tjänst som piga. Ibland arbetade hon ganska nära hemmet, som i Skivetorp och Öjenäs, ibland längre bort som i Hertzöga och Fågelvik. En tid arbetade hon som lill-piga hos familjen Ugglå på Löved. För Erik Löved, som var arrendatorson på Löved, har Maja berättat hur hon rensade och skötte köksträdgården på Löved och hur hon varje lördag krattade vägen över enkullen ner till landsvägen. Hon var också gårdens postbud till Kil. Postväskan som Maja bar finns fortfarande kvar på Löved.

När hon blev lite äldre fick hon tjänst hos grevinnan Charlotte Gerdten på Apertin. Det var långa arbetsdagar för Maja, först vandringen över Skotta och Eknäs till Apertin, sen många timmars arbete och så samma väg hem igen på kvällen. Curt Persson, från Dyvelsten, har berättat att på sommaren roddes Maja ibland ut till en ö i Hyn för att sköta en odling som tillhörde Apertin.

Det krävdes mycket arbetskraft för flottningsarbetet vid skiljestället i Dyvelsten. Dit kom bland annat ett stort antal flottningsarbetare från Ekshärad. En av dem, Lars Persson, träffade Maja, tyckte uppstod och 1885 gifte sig Maja och Lars. Vissa perioder arbetade både Maja och Lars på sågverket i Forshaga. Varje måndagsmorgon vandrade de iväg med matkistan mellan sig. Under veckan låg de över i spånladan vid sågen för att på lördagskvällen vandra hem igen.

Lars dog 1911, några barn hade han och Maja aldrig fått, så nu var hon ensam i sin Stôva. Maja hade en syster, som hade emigrerat till Amerika. Nu när Maja blev ensam började hon drömma om att åka till landet i väst och börja arbeta där. Systemen hade ju berättat så mycket fint om Amerika i sina brev. Maja hade svårt för att skriva så Matilda Eliasson i "Bygget" fick hjälpa henne med brevskrivandet. Så kom då svaret från systemen i Amerika, men det var inte ett svar som glädde Maja. Systemen skrev "Språket är för svårt så det är ingen ide att du reser över there".

Så Maja blev kvar i sin Stôva där hon fortsatte att bo tillsammans med sin katt Sirikitt. Maja hade det fattigt så hon levde mycket på människors medlidande och välvilja. Erik Löved har berättat att när han skulle gå till skolan i Öjenäs skickade ofta hans mamma med honom något till Maja, en fläskbit, en korv, eller en flaska med råmjölk. Erik har skrivit i häftet Löveds gård: "Då skulle hon alltid fågna den *lelle pøjken* med något. Hon hämtade en pepparkaka eller brödskiva ur skåpet, men ofta var de för gamla och ibland täckta med mögelhår, man fick utveckla sitt sinne för undanflykter för att slippa äta, utan få stoppa det i skolväskan".

Så småningom ansåg styrande i Forshaga att det var stor risk för brand när Maja vedeldade i sin Stôva. Så 1934 bestämdes det att Maja skulle få plats på Bergs vårdhem. Hon hade då bott kvar i sin Stôva till hon var 89 år. Ett år senare, då 90 år, dog Maja.

Uppgifter hämtade från anteckningar av Curt Persson, Erik Löved i häftet Löveds gård och Lennart Jonsson i registerforskning.

Gunnel Johansson

Maja hjälper till med linberedning, troligen är det i Öjenäs

*Maja (Maria) Petersdotter
utanför sin stuga "Stôva" i
Dyvelsten.*

*Den låg mellan landsvägen
och länsan vid Löved och fick
förstås namnet Länsstugan*

Från Tommy Svenssons blogg

Han har också mött vår legendariske doktor Wessmark. Och det finns mycket, mycket mer i hans blogg. Som heter Tommybloggen. Den är full av träffsäkra åsikter och humor. Till våren i nästa nummer får vi träffa Tommy igen. Då försöker han fånga storgäddan "Hilbert" med oväntat resultat.

TJENARE FOLKET

Du vet att du är ifrån Förshaga när...

... du har köpt Kina-puff, Ettöres, Häxpipor och Tigerskott hos Birkefall.

... du har köpt en kôrv i papper av systrarna Hammarström i kôrvburn på gamla Ängevi. I samma hus fanns ju även ammoniaktankarna till kylanläggningen, det blev ju konst-fruset 1960. Jo jo, det var hårda hälso och miljökrav redan då.

... du har sett Nisse Nilsson göra sina berömda "soloraiden" på just Ängevi. Han står med pucken bakom egen kasse, börjar ruschen, han dribblar bort motståndarnas forwards, dom två backarna har han lurat bort till ovan nämnda kôrvbur. Gör en avslutande dragning som är minst fjorton meter lång, målvakten befinner sej hos Kalle å Gunnar mitt uppe bland publiken, helt vidöppet men Nisse väljer att inte göra mål. Åker tillbaka med pucken ner bakom egen kasse och gör om proceduren, snurrar än en gång upp motståndarnas forwards, dom två backarna har han denna gång lurat upp på pressläktaren. Två snabba finter och målvakten hamnar bredvid Arne "Sacko" som var ordningsvakt, vidöppet mål, då rasslar det till i nätet och lampan på måldomarburen lyser röd.

... du har lyssnat på "Hello Mary Lou" med Ricky Nelson när du vandrat runt hockey-rinken i pauserna. Apropå gamla Ängevi.

... du har blivit skrubbad av badtanterna i "badhuset" i källaren i "Gula villan". Badtanterna, som var klädda i vita rockar och vita träskor, skrubgade ungar med stålborste, kändes det som, nä troligen var det väl en hederlig tvättsvamp. Sådana badtanter gör dom inte nu för tiden.

... du köpte öl å kôrv mitt i natten hos Flodin på vägen till ÖsterDeje.

... du handlade i affären hos Enok Strandberg i det gula HSB Huset, även kallat brustna hjärtan eller trapphuset.

... du minns den gröna tavlan i den gamla brandstationen där någon skrev upp var det brann när signalhornen tutade över Förshaga. Det var för att brandmän som inte hann med när bilen ryckte ut skulle följa efter i sina privata bilar. Jag minns en gång när brandsignalen ljöd, man kastade sej på cykeln, från Slättvägen och ner till brand-stationen, som låg där dagiset vid lärcentret är nu, kikade på tavlan, "Uthus Grossbolstorp" stod det, cyklade upp igen tillbaka mot Grössbol, uppför Tullibacken och där backen planar ut, där brann det i ett uthus. På så vis fick man ju kondis när brandsignalerna hördes förr i tia. Att slänga sej på cykeln, ner till stationen, kika på tavlan och iväg till brandplatsen.

... du kommer ihåg den lilla gröna fontänen som fanns i fönstret vid Johns konditori.

... du kommer ihåg "åskdundret" som hördes när dom släppte ner timmerstockar vid vedgårn från dom stora kranarna på Näset. Kranarna lyfte upp stockarna vid timmer-spelet. Det var när Sulfiten gick.

... du kommer ihåg "Lång-lvar".

Hembygds - nytt

... du minns Barnensdagståget som kom över Skivedsbron. Vi satt på en liten gräskulle som låg där nu Industrileden går in. På andra sidan vägen står en gubbe med kikare och kikar bort mot Skived. Alla tittade på gubben med kikaren. Ser han något? Spänningen ökade. På Skivedsidan kom så tåget med lastbilar med en massa ungar på. När första bilen var halvvägs över bron hör man gubben med kikaren: - Nu kommer dom. Det hade ju alla andra redan sett. Jo jo, han var med i matchen han.

... du har kört cykelcross vid Åsmyra. Riktigt håriga du-vet-att-du-är-ifrån-Fôrshaga-bor har även åkt cykel på länssorna i älven, också nere vid Åsmyra. Joråsatt.

... du har blivit döpt, konfirmerad eller vigd av legendaren Per Roos. Har du dessutom blivit begravd av samme legendar har du i alla fall *varit* från Forshaga.

... du har hört en annan legend, Carl Erik ve Färja säga: - "Dä kommer te vecka".

... du har hört ringsignaler vid järnvägsstation, Forshaga Centralstation, Forshaga Hauptbahnhof. En signal, jodå tåget kommer snart. Två signaler, gör er beredda och tre signaler, nu kan ni gå ut, "Uddeholmaren" är på ingång. Uddeholmaren, NKJ:s klassiska rälsbuss. Stinsen Carl-Gustav Åshag vinkade av tåget.

... du kommer ihåg att Tore "Bôllen" Andersson körde packmoped åt Favör.

... du minns fabriksvisslan som lät vid halv tiotiden på förmiddan, då var det frukost för dagarbetarna. Den lät även på andra tider. Ångvisslan satt på taket till pannhuset.

... du har åkt taxi med en nyvaken Uno Skoog från logdansen på hembygdsgården.

... du har suttit och svettats i eterlukten i väntrummet till den gamla Folktandvården i "Apotekshuset". Att gå in till den lagomt folkilskne tandläkaren Larsson var en rejäl kaloriförbränning. Redan på den tiden hette man Svensson i efternamn och när vi var där från lågstadiet gick man in i bokstavsordning så man var riktigt sveddrad när det var ens (o)tur. För dom som inte vet att dom är från Forshaga, är det huset som ligger på östra sidan Storgatan där Grossbolsgatan börjar. Rakt under väntrummet var gamla apoteket. Där i det nedre av det mittersta burspråket som finns på detta hus, där innanför var väntrummet.

- "Tommy Svensson, muuäähahahahaha varsågod". Huga...

... du kommer ihåg Muffin och Frejvid som bodde i det gula tegelhuset nästgårds med Irmakiosken.

... du har blivit sydd i pannan med två stygn av ännu en legendar, doktor Wessmark, Karl Wessmark. Han sydde mej sedan jag ramlat på ett cementrör. När han skulle ge mej stelkrampsprutan sa han "- Känn här i min ficka". Jag sticker ner näven och får tag i en leksaksbil. "- En bi..." hinner jag säga innan det sticker till i skinkan. En läkare av den gamla stammen. Alltid tid för alla. Prototypen för en farbror Doktor.

... du har handlat dricka av "Dreckbil" från Kils bryggeri med Alf i sin myndiga skärm-mössa och visst minns du hans medhjälpare, "Lisa", alias Lars Johansson även kallad "Charlie" med sitt långa hår.

... du har blivit snaggad av Tore, barberaren på Storgatan. Trots att det var cirka 45 år sedan kommer jag fortfarande ihåg hur vasst det kändes bak i nacken (en gång i min barndom var jag också korthårig).

Jodå, allt detta (och lite till) har man väl gjort, hört och sett, så då vet jag att, nog är jag Tommy Svensson från Fôrshaga.

Tommy Svensson

Medlemstidningen Hembygds-nytt

Ges ut två gånger per år

Vi tar gärna emot bidrag till tidningen.

Artikelbidrag skickas till Gunnel Johansson gunnelbotanik@hotmail.se

Foton tas om hand av Lennart Jonsson lejonson@outlook.com för skanning och återlämnande.

Hembygdsgården

Adress: Södra Lagerlöfsgatan 46, 667 33 Forshaga

Öppet vardagar kl 9 till 13

Boka lokal: ring Harriet Dahlén på Hembygdsgården 054-87 36 48 vardagar kl 9 – 14.

Hembygdsföreningen

Medlemsavgift 110 kr, för familj 160 kr.

Plusgiro 57 64 84-0 eller Swish 123 042 72 86

E-post: info@hembygdforshaga.se

Facebook: Forshaga hembygdsförening

Hemsida: hembygd.se/forshaga

Styrelsen 2018-2019

Ordförande	Sara Nilsson
Kassör	Åke Nilsson
Sekreterare	vakant
Ordinarie ledamöter:	Astrid Andersson Christer Dahlén Madeleine Nilsson
Suppleanter:	Ingela Wikström Ireen Nordling Maxstadh

Revisorer

Bengt Johnsson	j.ekkonsult@telia.com
Lennart Jonsson	lejonson@outlook.com

Omslagsbilden: Omslag till det första numret av Hembygds-nytt november 1978.

I nästa nummer:

Då ska vi berätta om en gåva till hembygdsgården, en porslinservis som använts på Slottet i Forshaga. Och Slottets historia ska vi försöka få fram också.

Tommy Svenssons blogg återkommer. Då ska ni få veta vem som varit Syrsjöns härskare, Gammelgäddornas Gammelgädda.

Och en hel del annat blir det väl också.